

Nr 4.

Av herr **Lindhagen**, angående betryggande av freden i Östersjön genom överenskommelser med Tyskland om säkerställande av Nordens nuvarande sydgränser, i väster Sönderjylland och i öster Memelområdet.

Historien upprepar sig. Ideologin om havens frihet är fortfarande en dröm. Ovan Medelhavet och Östersjön ligga i dödsryckningar rättsbegreppen och statskonsten. Blodsberedskap och dess anförvant, ekonomiska sanktioner, stå kvar som den enda hållpunkten.

Medelhavet.

Krigets eftervärkar, segerfredens trångsyn, stormakters annexionsinstinkter, deras nationella diktaturers främlingsskap inför mänsklighetsvärdena, småstaters farhåga och konventionalism, allt samlar nu sitt barbari över »det gamla kulturhavet».

Afrikas sista fria folk, det tretusenåriga svarta kejsardömet Etiopien, skall äntligen »civiliseras». Den svenske generalen Virgin, Negus' trofaste rådgivare, har härom yttrat: »Jag har fått veta tillräckligt om den italienska styrelsen i Eritrea och italienska Somaliland för att förstå, att Mussolinis erövring av Abessinien skulle betyda en ohygglig tragedi för varenda fri man i detta land.»

Eller som den abessinske gossen »skandalöst» utropade i ett europeiskt diplomatiskt sällskap: »Mussolini vill göra oss till slavar, giv oss vapen, så att vi kunna försvara oss.» Kära barn, Europa är anständigt. Ni kanske få något litet, men först sedan det är för sent. Stormakten Italien bör först få riklig tillförsel av alla krigsförnödenheter för sitt beslutade krig och sedan hinna gå till anfall mot eder.

Under tiden mobiliseras ock de infödda i Eritrea och Somaliland mot sina rasförvanter. Tillfångatagna desertörer arkebuseras förmodligen såsom »landsförrädare».

England och Frankrike utlämnade till Italien »tolvöarna» bebodda av greker. Enligt världspressen hade 1 200 av dessa greker anmält sig till strid på Abessiniens sida. Enligt en senare notis ha de tvångsmobiliserats såsom italienska soldater mot Abessinien.

Naturligtvis vilja England och Frankrike skydda sitt folkförbund. De bäva för krigets lössläppande utan kollektiv kontroll. Närmast dem ligger dock egna intressen. England måste tänka på sina afrikanska välden, Suezkanalen, Indien och kontrollen över Kina. Frankrike pinas av enahanda förnimmelser och aningar om de färgade rasernas emancipation.

Främst fruktar Frankrike att för tredje gången på kort tid få sina provinser skövlade av germaner i förbund kanske med Italien. Hitler har nyligen förklarat, att efter Saar äro gränserna mot Frankrike nu bestämda. Men där är man icke säker. Nyligen promenerade tre tyska barn över gränsen och förkunnade för franska barn, att de snart skulle bli tyskar. Då dessa opponerade, blev det överfall och knivhugg. Som de gamla sjunga, kvittra de unga.

England och Frankrike erbjödo ett par gånger som kompromiss betydande inskränkningar i Etiopiens självständighet. När denna dagtingan kom som längst, började Negus tala även om »olyckan Europa».

Inför britternas flotthot erbjöd nu Mussolini England att dela rovet. Sedan medgavs, att ekonomiska sanktioner ej skulle betraktas som krig. Han trodde kanske, att dessa skulle reduceras till något tämligen ofarligt.

Dylika bilder ur livet belysa hemskt den rättsordning i tankar och gärningar, som utströmma för dagen från det upprustade Medelhavets vita kultur.

Östersjön.

Vid detta innanhav försiggår farligt enahanda skådespel, om än tills vidare mera i det tysta. Det är hög tid att avslöja även Östersjöspelets kulisser inför världsopinionen.

Två stormakter, Sovjet och Tyskland, brottas om »herraväldet över Östersjön». Englands och Frankrikes intressen äro dock engagerade i att uppehålla fredsslutets såväl rättrådiga som rättstridiga gränser till vilka senare höra bland annat Ungerns delning.

Småstaterna kring detta hav, i sin sammanfattning kallat Norden, besitta största delen av kusterna. De betyda ej mycket gent emot stormakternas maktutövning. Norden bör i tid se upp med vad som för närvarande planlägges vid Nordens sydgränser, i väster Sönderjylland och i öster Memelområdet.

Immanuel Kants och Ferdinand Lasalles Tyskland står nu främmande i vissa punkter för dessas propaganda för nationernas självbestämningsrätt såsom främsta grundvalen för en varaktig fred.

Sönderjylland.

År 1864 lade Bismarck under Tyskland även de gamla, ännu ej förtyskade danska bygderna. Då började Sönderjyllands lidandes historia. Så kom Versaillesfreden. Den påbjöd, att gränsstriderna mellan danskar och tyskar skulle en gång för alla biläggas genom internationellt kontrollerad folkomröstning, alldeles som i Saar. Inom det större folkomröstningsområdet drogs med Danmarks begivande en moderat gräns, som dock lämnade en myckenhet danskar söder om gränsen åt sitt öde. Omröstningsresultatet inom det område, som sedan gick till Danmark, var 75 procent för en för-

ening med Danmark och 25 procent däremot. I detta senare tal ingingo de tyska ämbetsmännen med deras familjer samt utflyttade avkomlingar av dessa familjer, som tillätos deltaga i omröstningen och av Tyskland bekostades resor till omröstningsställena. Ett ganska obehörigt medgivande.

Då borde väl denna lilla försmak av en verklig rättsordning kunna få vara i fred. Området utgjorde 4 000 kvkm med 165 000 invånare. Återföreningen med Danmark är ett resultat av rättvisa i utrikespolitiken.

Vid besök 1915 i Berlin och Sönderjylland inhämtades av mig följande. Under krigets första år hade inkallats endast fullt friskt manskap. Undantag gjordes i stora delar av Nordschleswig. I rullorna antecknades om danska värnpliktiga: »dansk bör om möjligt mobiliseras». (Däne, wenn möglich einzuziehen.) Tillfället begagnades sålunda för att även utrota en skandinavisk befolkning.

Försedd med dokument, bekomna av H. P. Hanssen, anmälde jag saken hos en högre ämbetsman i krigsdepartementet. Han förrådde synnerlig förlägenhet, men menade, »att man nog var tvungen tillgripa stränghet mot främmande nationaliteter, som ej godvilligt läte assimilera sig». Jag erinrade häremot endast, att vägen till svenskarnas hjärta gick över Sönderjylland.

Genom denna mobilisering fingo 6 000 unga danskar från det nuvarande Sönderjylland sätta livet till för en främmande sak. Är icke ens detta en tillräcklig löseskilling för det danska till Danmark nu återställda land, som rövats genom ett annexionskrig.

I varje tysk skolbok, i varje tyskt ungdomsförbund, i varje tysk tidning och tidskrift, skriver »Den unge Grænsevagt», inhamras nu likriktat i tyska befolkningens medvetande, att »tyskt blod och jord gick i Norden förlorat genom våra fienders omätliga rovbegär»!

I Flensburg förklarade år 1934 den baltiske baronen dr Alfred Rosenberg, den tyska expansionspolitikens organisatör, att det nya Tyskland eftersträfvade en ny lösning av den dansk-tyska gränsfrågan, »... en lösning, som ville väcka sorg både i Danmark och Schleswig-Holstein». Hitler åter sade i tyska riksdagen 1933: »Vi tyskar respektera andra folks nationella rättigheter och önska av vårt innersta hjärta att leva i fred och förståelse med dem.» Men vad tilldrar sig nu vid gränsen till Sönderjylland?

Där har i Haderslev med anslutning till Rosenbergs program och med tillskott av tyska riksmedel bildats en kreditanstalt, aktiebolaget Fuglegesang, jämte ett dotterbolag. Dess uppgift är att åt danska bönder inom visst område norr om gränsen bevilja lån mot inteckning i gårdarna. Därmed bli dessa praktiskt taget tyska fastigheter. I Danmark finnes i olikhet med i Sverige icke ens förbud för utlänning att utan dispens förvärva fastighet. (Se härom vidare nästföljande motion.) Likaledes giver anstalten — kanske ock de nedannämnda faddrarna — penninggåvor åt enskilda danska familjer med villkor att de skola sätta sina barn i tyska privatskolor. Barnen uppkläddas även, skänkas velocipeder m. m. En sådan uppklädd dansk skol-

pilt svarade nyligen på en fråga av en svensk dam om dräktens tillkomst: »Den har jag fått av onkel Hitler.»

Det har ock från tysk sida arrangerats ett slags fadderskap från kommuner, studentkårer m. fl. i Tyskland för danska kommuner och byar inom det angivna området av Sönderjylland. Sönderborg exempelvis, den lilla staden på den helt danska ön Als, där efter 1864 års annexion anlades en tysk krigshamn, har benådats med icke mindre än Kiel och Berlin som faddrar. Yttringarna av denna nya annexionsapparat böra framläggas. I Danmark har man nu ansett sig tvungen att framträda som fadder för olika byar i Sönderjylland. Men för tyskarna gäller det ingrepp i ett främmande land.

Vidare organiseras från Flensburg de tyska minoriteterna i Sönderjylland. Ledarna lära utses och honoreras därifrån.

Inför dylika bilder av livet sjunker »den internationella rättsordningen vid Nordens södra gräns i väster bort i ett dimmigt fjärran.

*

Samma tendenser och åtgärder avspegla sig i den likriktade tyska inställningen gent emot Nordens östra sydgräns.

Det litauiska Memelområdet.

De nationella befolkningarna i Litauen, Lettland och Estland ha förtryckts under århundraden, främst av tyskar och ryssar. De frigjordes liksom Polen genom världskriget. Litauen återfick sin utfartshamn till havet vid Memel jämte ett landområde däromkring. Gebitet utgör ingenting annat än just den del av Litauen, som vid Polens och Litauens delning annekterades av Preussen, varefter båda annekterarna under lång tid misshandlade efter förmåga var sin del av det rövade Litauen.

Memelgebietets återlämnande till det uppståndna Litauen ingick således som en del av segerfredens behöriga nationalitetsbefrielser. Vid den tiden beboddes landområdet ännu till största delen av en litauisktalande befolkning samt staden till något mer än hälften av invandrade tyskar samt återstoden av litauer. Vid det förhållandet skänktes *gebietet en viss kommunal autonomi, men suveräniteten däröver tillades staten Litauen*. Den tyska befolkningens ledare började i samarbete med tyska myndigheter alltmer lägga råd för att, eventuellt med våld, fråntaga Litauen denna suveränitet. Det var Litauens rätt och plikt att värna om sin suveränitet och om rätten till förbindelse med havet liksom alla andra östersjöstater.

I den rättegång, som till sist måste uppstå om dessa stämplingar, avslöjades desamma. Det är möjligt, att Litauens regering i detta självförsvar ej kunde undgå någon konflikt med autonomins tyska förtroendemän. Vissa av dem använde sin befogenhet till anslag mot Litauens suveränitet. De uppburo delvis också gage från Tyskland, särskilt i form av krigspensioner, som i detta fall lära uppgå till betydande belopp.

Den baltiska baronen Rosenbergs program för tysk expansion framför allt åt öster, kan man förstå måste vara ganska hänsynslöst menat. Det är icke blott hela Memelområdet man vill återförvärva, vartill dessutom enahanda mammonismen, som i Sönderjylland utnyttjas. Det gäller att återvinna den makt även i Lettland och Estland, som utövades av tyska orden och efter dem av de stora tyska godsägarebaronerna. Därav har ock åtskilligt kommit i dagen. Därför de våldsamma utfallen nu till en början mot Litauen.

Lyckligtvis faller ett sådant program förmodligen ej Sovjet i smaken. Men det får ej heller tilltala skandinaverna. Vi måste lära oss förstå, att Norden av alla skäl bör i fredligt samförstånd omfatta även våra stamförvanter på andra sidan Baltiska havet. Många hade hoppats, att Polen, som även återuppstått ur ett våldsamt stormaktsförtryck, skulle vilja vara med oss. Men det är kanske för stort och mångsidigt och synes därför glida bort ifrån oss in i det stora mörkret.

Under kristiden hade Litauen lyckats genom omtanke skaffa sig den bästa ekonomiska ställningen bland Östersjöns alla kuststater. För att nu, under ledning av en baltisk baron, också ruinera landet och demoralisera Memelområdets litauiska bönder har den litauiska exporten företrädesvis av jordbruksprodukter till Tyskland intill 50 proc. av hela exporten förbjudits. Detta har ock skapat svårigheter, vilka landet nu icke utan framgång håller på att avveckla.

»Den unge Grænsevagt» erinrar ock om sammanhanget i den aktion, som nu synes förberedas av Tysklands ledande män mot Sönderjylland samt mot det förra preussiska Litauen eller Memelområdet, som det nu kallas. Bladet åberopar den danske författaren Åge Meyer Benedictsens berömda bok »Ett Folk som vaknar», en gripande berättelse om Rysslands och Preussens brutala övergrepp mot det litauiska folket. I den världsbekanta tyska »Andreas Handatlas», utgiven 1914, framställles preussiska Litauen »som ett helt litauiskt talande land». Bladet omtalar också, huru vid sista sekelskiftet i tider, då Tyskland var stort nog att tolerera människor med andra meningar än de från ovan auktoriserade, levde i Hannover en stilla vetenskapsman, den bekante dr Georg Sauerwein, som i en rad skrifter med levande hänförelse gick in för de preussiska litauernas sak. Självfallet, slutar bladet, vore det ogörligt i våra dagars Tyskland att säga ett ord, det må vara hur sant som helst, till förmån för litauerne.

För övrigt frågas allmänt i Sverige vad Tysklands ledare mena med Norden. Tyskland har råd att skapa ett stort härväsande och stora anläggningar. Det utger pengar för att äventyra Nordens två sydgränser. Men på svenska fordringar i Tyskland om inemot en miljard kronor förvägras vi ränta och kapitalavbetalning. Tyska turister omöjliggöras att besöka Norden som förut, men skandinaverna lockas på skilda sätt att nedlägga pengar på turistresor och badortsvistelser i Tyskland.

Kanske även Nordens skogar, vattenfall och gruvor en dag komma att hägra som ett eftersträfvansvärt Abessinien.

Det ligger således, om än mera i det fördolda, faror för freden i Östersjön likaväl som i Medelhavet. Det kan vara nyttigt, att vi besinna i detta sammanhang några uttalanden nyligen i den franska utrikesdepartementet närstående tidningen *Le Temps*. De utgöra en kommentar till den engelska framstöten om stöd hos Medelhavsmakterna mot Italien.

Den franska tidningen framhåller, att de flesta av de små staterna äro särskilt intresserade av det fullständiga fasthållandet av det skydd, som den internationella institutionen i Genève är skyldig alla sina medlemmar. Det är småstaterna, vilka mest energiskt insistera på att N. F.-aktens bestämmelser obevekligen skola tillämpas. Och så tillägger den: »De böra därför veta, att staternas jämlikhet icke är ett tomt ord och N. F. icke blott ger sina medlemmar rättigheter utan även skyldigheter och att de i en kritisk situation ha att taga sitt ansvar, hur stora riskerna än kunna vara, ifall man icke vill, att den kollektiva säkerheten blott skall vara en tom fras utan innebörd eller att den skall medföra bördor endast för vissa stater. Det gäller här en fråga av allmänt intresse och särskilt skandinaverna skulle göra klokt i att beakta det faktum, att det som nu sker i Medelhavet en dag kan inträffa i Östersjön eller Nordsjön.»

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen — till betryggande av freden i Östersjön — ville äska, att Kungl. Maj:t måtte, helst i samråd med Nordens övriga stater eller vissa av dem, överväga och underhandla om *överenskommelser med Tyskland* om säkerställande en gång för alla, så vitt på kontrahenterna ankommer, av Nordens nuvarande sydgränser, i väster Sönderjylland och i öster Memelområdet.

Stockholm den 13 januari 1936.

Carl Lindhagen.